

Arkivsak-dok. 25/07482-1
Saksbehandler Line Jeanette Svendsen

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Hovedutvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	30.04.2025	
Formannskapet 2023 - 2027	08.05.2025	50/25
Bystyret 2023 - 2027	22.05.2025	

Årsmelding Nav 2024

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Hedda Bothne

Kommunedirektørens innstilling:

Årsmelding Nav tas til orientering

Vedlegg:

Vedlegg nr 2 - Organisering av partnerskapet - årsmelding Nav

Vedlegg nr 3 Kommunebrevet Nav - nasjonale-mal-og-hovedprioriteringer-for-de-sosiale-tjenestene-i-arbeids--og-velferdsforvaltningen-i-2024

Årsmelding 2024, vedlegg nr 1

Sammendrag:

Årsmeldingen for Nav gjelder for driften i 2024, som igjen er basert på styringssignaler fra Nav sentralt og avtaler gjennom [partnerskapet](#). Partnerskapet i Nav vil i løpet av 2025 vurdere en videreutvikling av årsmeldingen.

Prioriterte områder i 2024 innen sosiale tjenester i Nav har i hovedsak vært; økonomisk rådgivning, barn- og familieperspektivet, tiltak for bolig og ungt utenforskap og forebygging. Mer om prioriteringene kan leses i [kommunebrevet](#) til alle Nav-kontorer.

Årsmeldingen beskriver organiseringen av Nav Sarpsborg og inneholder et kapittel om omverdensanalyse (ekstern og lokalt). Analysen beskriver kort demografi, arbeidsmarkedet, sykefravær, unge og om innvandrere.

Omverdensanalysen viser i hovedtrekk at arbeidsledigheten er høy i Sarpsborg sammenlignet med landet ellers. Det legemeldte sykefraværet i Sarpsborg har vært økende og ligger nå 1,4 prosentpoeng høyere enn landet. Det er en positiv utvikling i utdanningsnivå i Sarpsborg og andelen med høyere utdanning stiger mer enn landsgjennomsnittet. En stor del av brukere ved Nav (75,7 %) har også fått arbeidsrettede aktiviteter og/eller medisinsk oppfølging og behandling. I 2024 var det et økt antall unge som hadde behov for arbeidsrettet oppfølging fra Nav, men også en økt andel med overgang til arbeid. Samlet sett har tjenester som arbeidsrettet tilbud gitt positive resultater på andel arbeidssøkere med overgang til arbeid, da Sarpsborg endte opp med Øst-vikens nest beste resultat i 2024.

Det er videre opplyst om en betydelig større andel av innvandrere fra land utenfor EØS i Sarpsborg sammenlignet med landet ellers. Disse har utfordringer med å komme i arbeid og har behov for mer oppfølging fra Nav. Den samme gruppen er også overrepresentert blant personer med nedsatt arbeidsevne. Sarpsborg har en høy andel sekundært bosatte flyktninger. Av om lag 4 700 flyktninger som bor i Sarpsborg, har 3 525 flyttet hit etter først å ha vært bosatt i en annen kommune.

Den kommunale delen av Nav Sarpsborg hadde et mindreforbruk på 3,2 mill. kr ved årets slutt i 2024. Budsjettet ble styrket med 4,6 mill. kr i løpet av året for å hensynta flere sosialhjelpsmottakere. Årsaken til at det likevel ble et mindreforbruk, er mindre utbetalt sosialhjelp til innbyggere enn forventet i desember i 2024.

Utredning:

Bakgrunnen for ny årsmelding for Nav

Bakgrunnen for årsmeldingen har vært behandlet i alle partnerskapsmøter siden juni 2024 og er et nybrottsarbeid i Nav. Årsmeldingen skal videreutvikles og saken skal behandles i partnerskapsmøte i september 2025.

Gjennom partnerskapet i Nav, samarbeider stat og kommune om å tilby én dør inn til de offentlige arbeids- og velferdstjenestene. Mer om [partnerskapet i Nav kan leses her](#), og i vedlegg nr. 2. Årsmeldingen er en rapport med beskrivelser, utfordringer og prioriteringer i 2024 og har utgangspunkt i lokale styringsdokumenter for driften, som mål- og disponeringsbrev og kommunebrevet for Nav. Det er disse dokumentene som lå til grunn for virksomhetsplanleggingen for 2024.

Nav skal ha en åpen, rettssikker og pålitelig forvaltning. Det forventes at enhetene overholder alle relevante bestemmelser i lov, forskrifter, rundskriv, retningslinjer og strategier, også når disse ikke er direkte omtalt i mål- og disponeringsbrevet. Disse i sum har angitt hvilke tjenester og mål som settes for drift av lokalkontoret i Sarpsborg. For å sikre nødvendig oppfølging og styring var det behov for en mer enhetlig rapporteringsstruktur basert på følgende utfordringer:

- ulik struktur for rapportering på eiernivå
- uklar nytteverdi for enheten og eierne
- mangel på helhetlig beslutningsgrunnlag, jf. Partnerskapet
- manglende kunnskap om NAV-kontorets drift og utviklingsmuligheter
- administrativ og politisk kunnskap og forståelse
- uklare forventninger
- mangelfull involvering på lokal samfunnsutvikling og planarbeid

Hovedtrekkene årsmeldingen:

Omverdensanalysen

En stadig høyere andel innbyggere i Sarpsborg har høyere utdanning og færre har kun skolegang fra grunnskolen. Det er prosentvis en større økning på høyere utdanning i Sarpsborg enn landsgjennomsnittet, men også en mindre reduksjon i andelen med kun grunnskolenivå jf. SSB sin utdanningsstatistikk for 2021-2023. 28 % av innbyggere i Sarpsborg fra 16 år og eldre har høyere utdanning fra universitet eller høyskole (37,4% for landsgjennomsnittet).

Arbeidsmarkedet

Arbeidsmarkedet i gamle Østfold fylke har over tid vært preget av omstilling. Industrinæringen er vesentlig redusert, men etterspørselen etter arbeidskraft er i dag størst innen helse, pleie og omsorg.

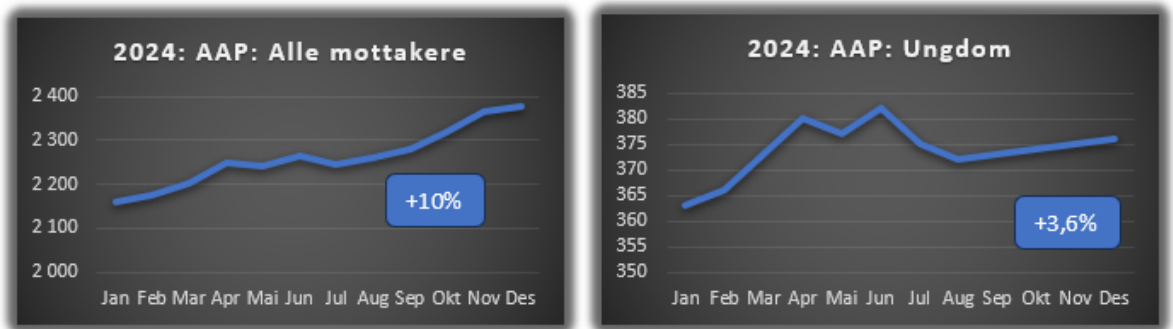
Pr desember 2024 hadde Nav over 5 400 brukere. En stor del av brukere kom inn i arbeidsrettede aktiviteter og/eller fikk medisinsk behandling i løpet av 2024 (75,7% 2024 og 71,8% i 2023). Sarpsborg ligger over landsgjennomsnittet på 71,2 %. Arbeidsledigheten har vært stabilt høy i kommunen og var på 3,1 % av arbeidsstyrken pr desember 2024 (889 personer). For Østfold var antall helt arbeidsledige på 2,7 % og for landet 2 % på samme tid. Det er en liten nedgang i ledighet fra januar til desember i 2024, som vises blant annet for langtidsledige og for ungdom. Arbeidsledigheten er høyest blant personer uten fullført videregående skole.

Nav har vært en aktiv bidragsyter til at innbyggere har oppnådd muligheten for arbeid. Dette har skjedd gjennom aktiviteter som jobbmesser, rekrutteringstreff og bistand på direkte meldte stillinger. Det har vært lagt til rette for møteplasser mellom arbeidsgivere og arbeidssøkere. Gjennom 2024 har Nav også deltatt på ulike arenaer for å bygge relasjoner med næringslivet i Østfold og nærliggende kommuner. Nav Sarpsborg er en aktiv part i kommunikasjonsprosjektet med Søndre Østfold næringsregion. Arbeidet har blant annet resultert i en planlagt etablering av nettverk for utenforskap i 2025.

Sykefravær og nedsatt arbeidsevne

Det legemeldte sykefraværet blant befolkningen i Sarpsborg på 7,2 % i 2024 er det høyeste siden 2009. Dette gjelder både i Sarpsborg og i landet generelt (5,8 %). Økningen i antallet brukere med nedsatt arbeidsevne er en gjennomgående trend på landsbasis. Andelen som har nedsatt arbeidsevne, økte med omtrent 9 % i 2024 og utgjør i underkant av 3 700 brukere i desember samme år. At en person har nedsatt arbeidsevne betyr at personen på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for tilrettelegging og ekstra oppfølging fra Nav for å få, eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering.

Nav har også et satsningsområde med antall på arbeidsavklaringspenger, der målet er at de som har mulighet, skal kombinere medisinsk behandling med arbeidsrettet aktivitet. Resultatoppnåelsen her var 55 % i 2024, mot 56 % i 2023. Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger fortsatte å øke i 2024, både i Sarpsborg og landet generelt. Økningen er en trend som vi har sett siden 2019. Nav skal prioritere oppfølgingen av ungdom, og økningen i AAP blant ungdom er langt lavere.

Unge

Unge, i aldersgruppen 18-29 år, har vært en prioritert målgruppe for Nav. I Sarpsborg er andelen unge i utenforskap på 21,5 % (19,3 % i Øst-Viken). I 2024 var det et økt antall unge som hadde behov for arbeidsrettet oppfølging fra Nav, men også en økt andel med overgang til arbeid. Alle unge skal ha kontaktperson hos Nav og skal få rask og tett oppfølging.

Det var om lag 600 brukere som mottok sosialhjelp i løpet av 2024 som var i alderen 18-29 år. Disse mottar tettere oppfølging. I Sarpsborg er hele 33 % av brukerne som mottar sosialhjelp, barn under 18 år (24 % i landet generelt). Denne ulikheten har stått seg over flere år. Sarpsborg har derfor hatt et økt fokus på kartlegging av barn og ivaretagelse av deres behov.

Innvandrere som målgruppe

Det er en betydelig større andel av innvandrere fra land utenfor EØS i Sarpsborg sammenlignet med landet for øvrig. Disse har utfordringer med å komme i arbeid og har behov for mer oppfølging fra Nav. Nesten halvparten av Nav sine arbeidssøkere er innvandrere og gruppen er også overrepresentert blant personer med nedsatt arbeidsevne. Tall fra SSB (pr. 01.01.2024) viser at innvandrerbefolkningens andel av innbyggerne i Sarpsborg var på 24,4 %, mens landsgjennomsnittet var på 20,8 %. I Sarpsborg er 45 % av innvandrere i arbeid (fra land utenfor EØS i aldersgruppen 20-66). Det er 29 % som får oppfølging fra Nav og 18 % som har nedsatt arbeidsevne. Tallene er høyere enn i Øst-Viken.

I Sarpsborg har vi en høy andel sekundært bosatte flyktninger. IMDI sin statistikk viser at av om lag 4 700 flyktninger som bor i Sarpsborg, har 3 525 flyttet hit, etter først å ha vært bosatt i en annen kommune. Dette utgjør nesten 75 %. Utfordringene i arbeidet med målgruppen er blant annet svake norskferdigheter, liten utdanning og ingen arbeidserfaring i Norge, til tross for over fem års botid og deltakelse i introduksjonsprogram i tidligere kommuner. Mange i målgruppen er store barnefamilier eller alenemødre med flere barn.

Virksomhetsplan og resultater

Nav har gjennomført en rekke omstillingstiltak. Basert på analyser og identifiserte forbedringsområder i perioden 2021-2023, opprettholdes prioriteringer om å bygge en lærende organisasjon. I dette arbeidet legges etatens overordnede mål til grunn om å: *«bidra til sosial og økonomisk trygghet, og fremme overgang til arbeid og aktivitet»*.

For å møte fremtidens behov er det jobbet med forbedring i hovedsak innen disse områdene:

1. Arbeidsrettet brukeroppfølgning
 - Rutiner og arbeidsprosesser
 - Markeds- og inkluderingskompetanse
2. Systematisk kompetanseutvikling
 - Roller og forventninger
3. Systematisk HMS-arbeid
 - Myndiggjorte medarbeidere
 - Kommunikasjon
 - Nærvær

Oversikt over budsjetter, rammevilkår for driften og resultat:

2024	Stat (kr)	Kommune (kr)
Budsjett	53 727 000	271 682 712
Regnskap	53 341 985	268 467 832
Resultat	385 042	3 214 880

Nav kommune fikk et mindreforbruk på 3,2 mill. kr i 2024. Budsjettet ble styrket med 4,6 mill. kr i løpet av året for å hensynta flere sosialhjelps-mottakere. Årsaken til at det likevel ble et mindreforbruk, er mindre utbetalt sosialhjelp til innbyggere enn forventet i desember i 2024.

Driftsresultat for stat for året ble et underforbruk på 1 %. Dette skyldes økte inntekter i form av ekstratildelinger gjennom året, og at stillinger har vært ubesatt blant annet på grunn av lengre tidsbruk på rekruttering og ekstra tildelinger i løpet av året. Nav har også liten tilgang på kvalifiserte vikarer ved vakante stillinger.

Nav selv har prioritert arbeid med medarbeiderskap som innebærer å ta ansvar for både egne oppgaver og for arbeidsmiljøet, samt å bidra til de resultatene som skapes i fellesskap på arbeidsplassen. En av målsettingene i Nav var å øke nærværet og dette har gitt gode resultater så langt. Det totale sykefraværet for medarbeidere ved Nav Sarpsborg er redusert fra ca. 12,5 % til 9,5 % (gjelder for statsansatte og kommunalt ansatte). Det har vært innført flere målrettede tiltak med blant annet lederskapsutvikling, kompetansebygging og arbeidsmiljøråd. I tillegg er det etablert et tiltak med «helse i arbeid».

Nav er en aktiv bidragsyter til at innbyggere oppnår muligheten for arbeid. Gjennom aktiviteter som jobbmesser, rekrutteringstreff og bistand på direktemeldte stillinger har Nav lagt til rette for møteplasser mellom arbeidsgivere og arbeidssøkere. Det er også utforsket alternative konsepter lik [Work-op](#), alternative læreløp, samt nettverk av bedrifter. Nav har via politisk tildeling til arbeidsrettet tilbud også ansatt en kursvert til etablering av kurscenter, som er et tilbud til ulike målgrupper. Senteret utvikles fortløpende. Samlet sett har dette

tilbudet gitt positive resultater på andel arbeidssøkere med overgang til arbeid, der Sarpsborg endte opp med Øst-vikens nest beste resultat i 2024. Samtidig ser Nav et behov for å jobbe tettere med næringslivet for gruppen med nedsatt arbeidsevne og langtidssøkere.

Dagens situasjon med økte levekostnader har ført til at flere sliter økonomisk og kan være i behov av hjelp fra Nav. Tjenestene som er regulert i loven er i stor grad behovsbaserte rettigheter. Det må foretas en konkret og individuell vurdering i hver enkelt sak. Det skal særlig legges vekt på ivaretagelse av barn og unges behov. Sosialtjenesteloven er samfunnets siste sikkerhetsnett for dem som trenger det.

Nav skal så langt det er mulig legge til rette for at sosialhjelp skal være en midlertidig løsning, og i påvente av arbeid eller andre inntekter.

Kommunens levekår tilsier at behovet for økonomisk sosialhjelp nå er 27 % høyere i Sarpsborg enn for landsgjennomsnittet.¹ I de siste årene har vi sett en økning i antall brukere som er i arbeid og/eller mottar trygd/pensjon, men er i behov av supplerende sosialhjelp. Dette som følge av økte levekostnader i samfunnet generelt. Brukergruppen lokalt kjennetegnes ellers av mange innvandrere som er fra land utenfor EØS, store barnefamilier og unge med ingen eller liten tilknytning til skole og/eller arbeidsliv. 33 % av brukerne som mottar sosialhjelp var barn under 18 år.

I 2024 har det vært en økning av brukere som har behov for sosialhjelp og varigheten på stønaden. Antall sosialhjelpsmottakere i 2024 var i gjennomsnitt 827 personer pr. måned. Det er en økning fra 763 i 2023 og 683 i 2022. Økningen i antall mottakere av sosialhjelp er betydelig lavere i Sarpsborg enn landsgjennomsnittet i 2024.

Det er etablert flere tallfestede målsettinger til delmål 3.1. i årsmeldingen og resultatene er som følger:

Målbeskrivelse	Mål	Resultat
Overgang til arbeid: Arbeidssøkere	65 %	68 %
Overgang til arbeid: Brukere med nedsatt arbeidsevne	48 %	46 %
Overgang til arbeid: Brukere under 30 år	64 %	64 %
Overgang til arbeid: Langtidssøkere	64 %	58 %
Overgang til arbeid fra tiltak: Arbeidssøkere	60 %	65 %
Overgang til arbeid fra tiltak: Brukere med nedsatt arbeidsevne	58 %	69 %
Nav sine formidlinger til stillinger, snitt per måned	32	26
Sosialhjelp: Andel mottakere som er under 30 år	30 %	26 %
Sosialhjelp: Gjennomsnittlig stønadslengde for alle mottakere	5,49	6,09
Sosialhjelp: Gjennomsnittlig stønadslengde for alle mottakere som er under 30 år	4,89	5,11
Introduksjonsprogrammet: Andel med overgang til arbeid og/eller utdanning	65 %	46 %
Kvalifiseringsprogrammet: Andel med overgang til arbeid og/eller utdanning	60 %	36 %

Nav skal prioritere oppfølging av unge personer, som er mellom 18 og 29 år, som utgjør omtrent 1 300 brukere. I tillegg skal oppfølging av personer fra land utenfor EØS prioriteres. Disse utgjør omtrent 1 900 brukere, herav er omtrent 300 i alderen fra 18 – 29 år.

¹ Kilde: Grønt hefte KOSTRA/innhentet av sofak.no (rådgivningsselskap til kommuner, etater og direktorater).

Nav har en forskriftsfestet ungdomsgaranti, som skal styrke ungdomsarbeidet og sikre individuelt tilpasset oppfølging, så lenge det er behov for det, og slik at flere unge får mulighet til å fullføre utdanning og komme i ordinært arbeid. Nav Sarpsborg har opprettet et eget ungdomsteam i oktober 2023, for å imøtekomme kravene i ungdomsgaranten. I 2024 er det gjennomført flere tiltak i ungdomsarbeidet, blant annet:

- Samhandlingsrutiner med andre instanser, som barnevern, psykisk helse og uteteamet i Sarpsborg kommune.
- Tilbud til målgruppen innenfor rådgivning og ekstra oppfølging, i regi av Nav.
- Drop-in tilbud hver mandag i egne kurs.
- Lokaler for veiledning innen utdanning, arbeid og aktivitet.
- Dedikert medarbeider for oppfølging av unge som er langtidsmottakere av sosialhjelp, for å øke aktivitetsnivå og overgangen til arbeid.
- Faste samhandlingsarenaer internt med marked, jobbspesialister, arbeidsrådgivning og hjelpemiddelsentralen.
- Prioritering av aktuelle unge til Kvalifiseringsprogrammet, for helhetlig og tett oppfølging.

Kilder:

[Mål og disponeringsbrev Nav 2024](#)

[Kilde ledighetstall, Arkiv - Hovedtall om arbeidsmarkedet 2024 - nav.no](#)

Se øvrige referanser i årsmeldingen i vedlegg 1.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Årsmeldingen utarbeides av allerede interne ressurser og vil ikke innebære ekstra utgifter. Årsmeldingen er et verktøy for styring og oppfølging av Nav i partnerskapet. Dette er lagt inn som en fast del av virksomhetsoppfølging for hvert år i Nav Sarpsborg. I 2026 vil rapporten fremlegges i årets første partnerskapsmøte, og kan etter dette benyttes som orienteringssak etter ønske.

Rapporten inneholder oversikt over budsjetter, rammevilkår for driften og resultat som fremgår under utredningen.

Miljø:

Ikke aktuelt.

Folkehelse:

Årsmeldingen inneholder vesentlig omfang av satsingsområder og tiltak som skal fremme arbeid, aktivitet og helse.

Navs samfunnsoppdrag er å bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktivitet. Målet er å skape et inkluderende samfunn, et inkluderende arbeidsliv og et velfungerende arbeidsmarked.

Nav er en viktig del av sikkerhetsnettet i velferdsstaten. Nav skal bidra til at flere kommer i arbeid og færre går på stønad, og samtidig sørge for at de som trenger det er sikret inntekt og økonomisk trygghet gjennom rett pengestøtte til rett tid. Prioriterte målgrupper i Nav er unge i alderen 18 – 29 år, innvandrere fra land utenfor EØS og brukere med nedsatt arbeidsevne som har deltatt på arbeidsmarkedstiltak.

Tiltakene og prioriteringene i Nav vil kunne fremme sosial bærekraft, sosiale møteplasser og inkludering i Sarpsborg. Ett av delmålene er også å redusere sosiale ulikheter og utenforskap. Sosiale møteplasser bygger sosial bærekraft.

CRPD-konvensjonen er ivaretatt gjennom Navs samfunnsoppdrag og mål. Det gjelder også særlig tiltak hvor Nav gir bistand til personer med nedsatt arbeidsevne og rettigheter til individuell tilrettelegging jf. likestillingsbestemmelsene. De prioriterte tiltakene skal sikre likebehandling uavhengig av fysisk og/eller psykisk funksjonsevne/funksjonsnedsettelse.

Kommunene skal jobbe for at alle barn, også barn med funksjonsnedsettelse, får ivaretatt sine menneskerettigheter fullt ut og på lik linje med andre barn. Nav har også en forskriftsfestet ungdomsgaranti, som skal styrke ungdomsarbeidet og sikre individuelt tilpasset oppfølging, så lenge det er behov for det, og slik at flere unge får mulighet til å fullføre utdanning og komme i ordinært arbeid.